

TANTS

Täiskasvanud modernballett

“Hamlet”

Koreograaf ja lavastaja Oksana Titova. Muusika autor ja esitaja Taavi Kerikmäe. Kunstnik Elo Soode. Videolahendus Andres Tenusaar.

“Libahunt”

Koreograaf ja lavastaja Marina Kesler. Muusika Lydia Auster, Lepo Sumera, Raimo Kangro, Arvo Pärt. Kunstnik Sirly Oder.

Kaasaegne ballett on surnud, kuid ta keeldub haugas püsivast ning kummitab meid mitmel moel. See on mulje – tervitatav mulje –, mis jääb rahvusvahelise tantsupäeva esietendustest Rahvusooperis Estonia. Näib, et “modernballett” on üle saamas oma liigagi kaua kestnud puberteedist, mil ta ei olnud muud kui pahalapselikult trotslik vastand klassikalise balleti ideaalidele (ehk siis raskepärased *contra* graatsia, seespoolsus *contra* väljaspoolsus, harali varvastega täisnurgas päkk *contra* varvaskinga kammitsatud põiasirutus). Kas on nüüdistantsul ka muid väljendusvahendeid peale mässumeelsuse? Tundub, et on. Mine tea, äkki on see alles millegi algus, ning moderntants polegi ennast esimese paarikümne aastaga lootusetult tühjaks onaneerinud.

HARRI ROSPU

PEA PEALE PÕÖRATUD: Galina Laush (Hamleti ema) Elo Soode loodud efektses kostüümis.

* * *

Õhtu algab “Hamletiga”. Vähemalt ma tean, et see peaks olema “Hamlet”. Lava on minimalistlik, must-valge, täpselt selline nagu “modern” meie kujutlustes kangastub. Taamal hõõguvad prožektorid, luues minimalistlikke kujundeid. Helitaust (muusikaks seda päris nimetada ei tihka) koosneb luupivast tehnomürast, elektronpiiksudest, FM-sageduste kruttimisest ja vanade

LPde krabisevatest katkenditest. Windowsi häälesüntesaator loeb kiretult Hamleti monoloogi. Kostüümid ja soengud – ikka modern.

Kui esimene põnevus on lahtunud, hakkab süvenema sisusse. Ehk siis, kui ausalt öelda, hakkab otsima “Hamletit”. Aimata on, et laval on tegu millegi meditsiinilisega, kuid kas juttu on suu- ja sõrataudist või raskekujulisest kõõmaprobleemist, jääb segaseks. Tundub, et laval toimub põdemine põdemise pärast, ehk siis – luubi all ongi moderni igavene lastehalvatus.

Tahtlikult olen vältinud autori kontseptsiooniga tutvumist enne etendust, kuid nüüd hakkab seda kahetsema – minu ees laval hargnevad vaid seosetud pildid, mida konteksti paigutada ja struktureerida on raskevõitu. Loobun pusle kokkupanekust ning keskendun peaosalise tuvastamisele. Panen panused kord ühele, kord teisele tantsijale. Pärast selgus, et ikkagi mööda.

Usun, et moderni maailmas leiab “Hamlet”, nii nagu ka teised Oksana Titova viimaste aastate tantsuetendused, innustunud vastuvõtu. See etendus austab revolutsioonilise moderni manifesti ning ei tee ühtegi kõrvaleastet valitud rajalt. “Klassikaline” modern on juba ammu mingil määral paigal tiirutamas – kogu oma püüdlikkuse juures oleks ka seekord laval nähtu võinud olla tehtud mitte aastal 2007, vaid 1997. Või ka 1987.

* * *

Õhtu jätkub teise une pealt tuttava klassikuga: “Libahunt” on viimasel ajal taas pead tõstmas

ning hiljutine õnnestunud filmiversioon näitas, et loosse saab projekteerida rohkem kihte ja tahke, kui pinnapeasel vaatlemisel paistab.

Seekord ei ole tegu moderniga – esmapilgul võib isegi küsida, kas see on ikka “moodne” asi. Kuid vaatame lähemalt.

Idee kraapida tolmukihilt välja seni ametlikult avastamata Nõukogude Eesti (lava)muusika on kontseptsioonina uudne, isegi riskantne. Kuid risk tasub end. Kohati kõlavad laval lausa hollywoodlikult sensuaalsed teemad, mida ei oskakski Eesti algupärandiks pidada. Lavakujundus on väga lihtne ja näeb välja nagu trendikas kohvikusein. Õige pea selgub siiski, et oskusliku valgusrežiini toetusel on tegu väga polüfunktsionaalse ja praktilise kontseptsiooniga.

Ehkki koreograafia ei pretendeeri modernsusele, sünnib laval vägagi moodsa sõnumi ja keelega tantsuteater. Stoori on hõlpsalt jälgitav, kuid mitte pelgalt illustreeriv. Marina Kesleri side ürgmütoloogilise seksuaalsusega (nagu kahe aasta taguses premeeritud lühiballetis “Püha kevad”) vastutab taas balleti parimate hetkede eest – kireduett loojuva päikese taustal või mürgina leviv laimujutt jaanikul on murdmaalikult mõtestatud ja kandvad.

“Libahunt” ei ole kerge teemavalik. See on sügavalt eestilik põdemise ja ängistuse lugu, milles kooruvad välja eestlase kõige halvemad iseloomujooned ilma ühegi mõistliku vabanduseta.

Mart Sander